

MIG SEGLE DE MÚSICA

ENRIQUETA ANGLADA I D'ABADAL

Revisió dels darrers cinquanta anys d'activitat musical a Osona, centrant-se especialment en les manifestacions del que habitualment es coneix com a música clàssica o música culta. A banda de recollir les principals manifestacions públiques que han tingut lloc en aquest àmbit en els darrers cinquanta anys, analitza de forma específica dos aspectes cabdals com són l'educació musical i els espais destinats a la música en el marc de la comarca d'Osona.

A review of the last fifty years of musical production in Osona, with particular attention being paid to what is normally termed 'classical' music. Apart from giving an overview of the most important public performances that have taken place in the last half century, the article also analyses two fundamental aspects: musical education, and the spaces dedicated to musical performances in Osona.

Introducció*

En aquest article intentaré fer un repàs general de la vida musical osonenca dels darrers cinquanta anys. Ara bé, el camp de la música és tan ampli que deixaré de banda algun aspecte, pel seu abast reduït o molt especialitzat (jazz, composició), o perquè considero que té un interès més sociològic que no pas musical (folklore, sardanes), per concentrar-me en el que coneixem per música clàssica o música culta. Faré una enumeració –no exhaustiva–, de les manifestacions públiques i dedicaré una atenció especial a dos punts bàsics per al desenvolupament d'una activitat musical normalitzada: educació musical i espais per a la música.

1. Concerts i programadors

Als anys cinquanta, la promoció de concerts era quasi exclusiva de l'Orfeó Vigatà, que també inicià, l'any 1958, el Festival de Música de Vic, que amb alter-

* Fem constar el nostre agraïment a Josep Baucells, Laura Grau, Francesc de Rocafiguera i Maria Teresa Solà.

natives i en diversos escenaris, s'ha anat celebrant fins al 2001, quan ha esdevingut Festival de Música d'Osona.

El febrer del 1962 es constitueix la delegació local de les Joventuts Musicals, que a més de programar concerts amb regularitat, impulsa la creació d'una orquestra de cambra –sota la direcció del joveníssim Antoni Ros-Marbà–, i ofereix un cicle molt interessant d'audicions comentades per a infants. Empara també, el 1963, la creació d'un grup coral, que l'any següent es bateja amb el nom de Coral Canigó i esdevé autònom. Malauradament aquesta entitat, les Joventuts Musicals, que va permetre durant molts anys sentir a Vic obres i intèrprets de gran qualitat, es va anar esllanguint fins a la seva dissolució el 1998.

Altres manifestacions musicals consolidades en aquests anys, a part de l'esmentat Festival de Música, són:

- Curs Internacional de Música, iniciat a la Gleva l'any 1981, però que actualment s'imparteix a Vic.
- Festival de Música de Cantonigròs (1983).
- Mercat de Música Viva de Vic (1989).
- Música a Santa Teresa (1992).
- Concurs de Caramelles de Sant Julià de Vilatorrada (1977).
- Cicle de concerts clàssics i pedagògics de l'Orquestra de Cambra de Vic (1997).
- Concerts Familiars de la Fundació “la Caixa” (1996).
- Matinals al Carme, actualment Espais i Música, organitzades per l'Escola de Música de Vic (1996).
- Concurs de Composició de Música de Cambra (Escola de Música, 1998).
- Rodafolk (1991), a Roda de Ter.
- Solc, Cicle de Música i Tradició (1993), itinerant, al Lluçanès.
- Saraus a la Plaça del Pes (1996).
- Balla Bisaura (1996).

A banda d'aquests cicles estructurats, s'han celebrat centenars de concerts de manera esporàdica, amb motiu de festes majors, celebracions, aniversaris, efemèrides, festivitats religioses, homenatges..., oferts per entitats culturals i financeres. Darrerament, tanmateix, la programació de concerts l'han anada assumint els organismes públics.

Sintetitzant el cúmul de dades generades per totes aquestes manifestacions musicals, destacaria els trets següents:

- Tot i que la música és una activitat de minories, el col·lectiu de músics i melòmans de la comarca ha demostrat sempre una gran vitalitat i l'enginy de saber aprofitar els recursos disponibles en cada moment. Posaré dos exemples: amb l'aparició del disc de vinil, es van organitzar ben aviat sessions

«discòfiles» o «discòfòrums» a Ràdio Vic, Acadèmia de Música Santa Cecília, Orfeó Vigatà, Joventuts Musicals i Biblioteca Balmes. L'altre exemple: en el moment en què el nivell de vida no permetia grans dispendis, els intèrprets que venien per Joventuts Musicals s'allotjaven en cases particulars.

– Un col·lectiu molt viu ha estat sempre el del món coral. A part de l'Orfeó Vigatà i d'algun cor claverià, de llarga trajectòria, la dècada dels seixanta va veure el naixement de diverses agrupacions corals: Coral Canigó (Vic), Orfeó Muntanyenc (Sant Quirze de Besora), Coral Esplai (Roda de Ter), Coral Rogent (Manlleu), Escreix (Borgonyà), Tosquera (Centelles)... Aquesta vitalitat coral continua actualment; ressenyaríem com a darreres incorporacions, Coral Regina (Manlleu), L'Arpa (Taradell) i Nàïades (Osona).

– La llista de grups i iniciatives que s'han creat en aquests cinquanta anys –molts ben efímers–, és llarguíssima. Deixeu-me'n recordar alguns:

1953: Acadèmia de Música de Santa Cecília

1954: Cobla-Orquestra Ciutat de Vic

1955: Orquestra de Cambra

1960: Concurs de Composició de Caramelles (La Veu del Voltregà)

1961: Tuna Estudiantil dels Maristes

1962: Cor de Sant Miquel dels Sants

1965: Duo Ausona

1965: Els infants canten el Nadal

1968: Inauguració de l'orgue de Sant Domènec

1971: Concurs de Nadales

1972: Inauguració de l'Auditori de la Caixa de Manlleu

1975: Grup Synaulia

1976: Centre musical Intermezzo

1980: Coral infantil Amics de la Catedral

Anys 80: Aquesta dècada veu sorgir el grup Doble Buble, pioners del rock català, seguits de El Último de la Fila, els Trogloditas, Quimi Portet, Sau, i d'altres.

2. Educació musical

Els avenços en aquest camp són evidents, i els darrers vint anys francament notoris i engrescadors. D'una oferta minsada d'ensenyaments musicals, i quasi exclusivament de teoria i piano, amb un sistema rutinari i poc creatiu o innovador, hem passat a disposar, gairebé a cada poble de la comarca, d'una escola de música amb professorat qualificat, amb criteris musicals renovats, amb un gran ventall d'instruments i amb una possibilitat, per a qui ho desitgi, d'encarrilar una carrera professional.

Aquesta inflexió cal situar-la al final dels anys seixanta, amb la renovació de la direcció i l'ampliació de professorat de l'Escola Municipal de Música de Vic, impuls que després va encomanar-se a altres localitats.

És de justícia fer esment de l'impulsor i ideòleg d'aquesta operació renovadora, en Joaquim Maideu. Amb unes idees pedagògiques molt clares, molta paciència i tossuderia, no sense entrebancs i disgustos, va assolir de mica en mica el seu objectiu. Va comptar amb dues ajudes decisives: en primer lloc, un grup d'alumnes amb una vocació i unes facultats musicals notables: és la generació que ara l'ha succeït en l'equip didàctic i directiu de l'Escola. I en segon lloc, per als aspectes administratius i econòmics va aconseguir, amb recel primerament, i finalment d'una manera decidida, el recolzament de l'Administració pública, tant municipal com nacional.

El resultat d'aquesta nova orientació es va veure aviat: ja l'any 1970 comencen a celebrar-se concerts a càrrec d'alumnes de violí i piano. El 1980 es presenta l'Orquestra de Cambra de l'Escola, que ha seguit una línia progressiva d'exigència i qualitat, fins a tenir actualment un cicle estable de concerts.

Un fet positiu fou, el 1990, la inclusió de la música com a disciplina escolar en la nova llei de l'EGB, de manera que es reconeixia, doncs, la música, com a element bàsic per a la formació humana. Val a dir que ja feia anys que aquesta realitat tan òbvia havia estat assumida per dos col·lectius. En primer lloc per la societat civil a través de les Associacions de Pares d'Alumnes i els ajuntaments, que ja als anys setanta encarrilaren aquesta inquietud assignant i finançant professors suplementaris de música a les escoles, encara que no de forma generalitzada. I en segon lloc, per molts docents i persones interessades en la pedagogia musical, que van impulsar la creació de corals infantils. A la nostra comarca les primeres sorgiren l'any 1966: Cabirol, de Vic, i Infants Alegres, de Torelló. Aquestes corals, que tingueren en un primer moment un paper substitutori i d'iniciació a la sensibilització musical dels infants, continuen tenint una vigència complementària, i agrupades en un ens nacional, el Secretariat de Corals Infantils de Catalunya, tenen encara una gran vitalitat i una àmplia incidència en la vida ciutadana.

A tall d'anècdota, i perquè implica directament el Patronat d'Estudis Osonencs, voldria recordar un fet curiós. L'any 1972, en què s'esqueia un canvi de direcció a l'Escola de Música, segons la llei vigent aleshores si una ciutat tenia Banda de Música el director d'ambdues entitats havia de ser el mateix, i el seu nomenament era per escalafó dins el cos de Directores de Bandas de Música Civils, d'àmbit estatal. La plaça de Vic va recaure, doncs, en un director de Múrcia. La maniobra per tal d'eludir aquest nomenament no desitjat fou posar l'Escola a redós del Patronat d'Estudis Osonencs, com a secció. Per la seva part l'Ajuntament, després de la jubilació del Sr. Rafel Subirachs, va amortitzar la plaça de director de banda, que va passar a denominar-se Agrupación Musical de Vich. I la ciutat es va quedar sense conèixer el senyor Demetrio García-Motos Ramírez.

Acabaré aquesta història dient que a principis dels anys noranta es va refer el camí i que l'Escola va aconseguir la regularització jurídica, salarial i laboral com a Escola Municipal de Música de Vic.

3. Espais per a la música

En el camp de la música és fonamental disposar d'un àmbit idoni per a les seves manifestacions públiques, és a dir, per als concerts. I aquí sí que el panorama és poc lluït. És més, en aquests cinquanta anys hem anat de recules. S'han celebrat concerts en tota mena de llocs: teatres, esglésies, places, claustres, biblioteques, museus, sales d'actes, seus d'organismes oficials... Algun d'aquests locals resulta prou favorable des del punt de vista acústic, però sovint quan aquest aspecte és acceptable falla l'aspecte de mínim confort: visibilitat, seients, vestidors, serveis, calefacció... Tot i que alguna Caixa ha construït auditoris, tampoc no han constituït una solució satisfactòria: acústica deficient, escenari reduït, manca de grades, emplaçament desavinent... I no cal que parlem de quan algun intèrpret, amb un rampell de divisme, exigeix un escenari tan poc musical com la Catedral o la plaça Major. Això és pura anècdota. El que no és anècdota sinó motiu de recança és que fa cinquanta anys a Vic hi havia el local que complia o podia complir les condicions òptimes: bona acústica, visibilitat, emplaçament cèntric, aforament mitjà. Amb una renovació i condicionament discret del teatre Canigó hauríem gaudit d'un local ideal. Malauradament l'edifici era de propietat privada, millor dit d'una fundació que havia de treure'n un rendiment. Penso que una administració municipal més sensible al fet cultural i musical no hauria deixat escapar aquella oportunitat.

Sóc conscient que no tots els concerts demanen les mateixes condicions acústiques, i que això fa que parlem d'un tema complex i de solució gens fàcil. Però el fet és que ni Vic ni la seva comarca no ofereixen un local amb condicions acceptables d'acústica i confort. En fi, que ens continua mancant un **Palau de la Música Vigatana**.